

Aliance Společnost 4.0

Úvod

Hlavním účelem tohoto materiálu je ustavení Aliance Společnost 4.0 (dále jen „Aliance“) coby koordinačního mechanismu pro agendy spojené s tzv. čtvrtou průmyslovou revolucí, a to se zapojením hospodářských a sociálních partnerů a zástupců akademických a vědeckých obcí. Založení Aliance je reakcí na usnesení vlády č. 729 z 24. 8. 2016, kde je tento úkol svěřen předsedovi vlády ve spolupráci s koordinátorem digitální agendy ČR. Vznik Aliance je rovněž jedním z úkolů aktualizovaného Akčního plánu pro rozvoj digitálního trhu, který byl schválen usnesením vlády č. 917 ze 17. 10. 2016.

Materiál stručně popisuje hlavní důvody a logiku vzniku Aliance a zároveň cíle, kterých má skrze svou činnost dosáhnout. Stěžejní částí materiálu je popis struktury Aliance a jejích jednotlivých úrovní, včetně náplně činnosti jejích orgánů a charakteristiky vazeb mezi nimi. Součástí materiálu je rovněž přehledné schéma Aliance. Materiál si neklade za cíl zabývat se podrobně jednotlivými úkoly, které budou v rámci Aliance v následujícím období řešeny, ale definovat hlavní principy jejího fungování, nastavit pracovní vztahy mezi jejími orgány a zasadit jejich činnost do stávajícího rámce aktivit veřejné správy a spolupráce s hospodářskými a sociálními partnery a akademickou sférou.

1. Důvod vzniku a cíle Aliance

Hlavním důvodem vzniku Aliance je efektivní provádění agend spojených se čtvrtou průmyslovou revolucí – agendy tzv. Společnosti 4.0. Pojem „Společnost 4.0“ zahrnuje zejména nové přístupy a možnosti v oblastech nových technologií, průmyslu, podnikání ve výrobě a službách, energetiky, surovin, trhu práce, vzdělávání, výzkumu a vývoje, ochrany životního prostředí, zdravotnictví, dopravy, legislativy, standardizace, digitalizace, fiskální a monetární politiky, bezpečnosti a kyberbezpečnosti, eGovernmentu, infrastruktury rychlého internetu, smart cities, smart region/regionálního rozvoje, internetu věcí a služeb.

Cesta ke Společnosti 4.0 představuje rozsáhlou a postupnou celospolečenskou změnu, která je v principu spojena s internetem věcí a s využitím digitalizace a internetu v zásadě ve všech oblastech hospodářského a společenského života, zejména pak v těch výše uvedených. Internet věcí, služeb a lidí, a s ním související značný objem generovaných a zpracovávaných dat, je fenoménem dnešní doby. Ve stále větší míře bude třeba brát do úvahy vazby mezi výrobními průmyslovými systémy, dopravními sítěmi, energetickými systémy či systémy zásobování surovinami, ale také systémy sociálními. Mezi těmito systémy v posledním období vzrůstá dynamická interakce, která je stimulována integrací na informatické úrovni. Nástup nových technologií mění celé hodnotové řetězce, vytváří příležitosti pro nové obchodní modely, ale i tlak na flexibilitu moderní průmyslové výroby nebo zvýšené nároky na kybernetickou bezpečnost a interdisciplinaritu přístupu.

Problematika Společnosti 4.0 zahrnuje rovněž agendu uvedenou v Iniciativě Průmysl 4.0, ke které vláda výše uvedeným usnesením č. 729/2016 uložila úkoly členům vlády a vyzvala ke spolupráci

hospodářské a sociální partnery, zejména Svaz průmyslu a dopravy ČR (SP ČR), Hospodářskou komoru ČR (HK ČR) a Českomoravskou konfederaci odborových svazů (ČMKOS). Právě změny probíhající v průmyslové výrobě skrze její vzrůstající digitalizaci a automatizaci leží v jádru procesu směřujícího ke Společnosti 4.0. Společenské dopady Průmyslu 4.0 je poté třeba řádně a včas podchytit a vyhnout se tak rizikům, která mohou ze čtvrté průmyslové revoluce pro ekonomiku a společnost vyplynout.

Je tedy evidentní, že problematika Společnosti 4.0 je striktně nadresortní agendou. Právě tato její charakteristika je hlavní motivací k založení Aliance jako platformy, na které dochází ke směřování a koordinaci aktivit všech partnerů spolupracujících na vytvoření podmínek pro Společnost 4.0, a to jak z veřejné správy, tak ve spolupráci s hospodářskými a sociálními partnery a akademickou sférou. Jedním z cílů Aliance je rovněž vytvořit co nejširší znalostní zázemí pro Společnost 4.0 a systém informování a zpětných vazeb ve veřejné správě, podpořit šíření informací o této problematice široké veřejnosti a vzdělat v ní veřejnou správu.

Vzhledem k nadresortnímu charakteru agendy bude v rámci Aliance stěžejní role koordinátora digitální agendy ČR a jeho úkol zajištění součinnosti všech aktérů a návaznosti jednotlivých aktivit, včetně využití jejich vzájemných synergií. Aparát Sekce pro evropské vlády Úřadu vlády mu v tomto, a potažmo Alianci jako celku, zajistí patřičné expertní a administrativní zázemí. Zároveň by měla být v rámci Aliance průběžně navazována spolupráce s dalšími státy za účelem identifikace úspěšných a osvědčených postupů ze zahraničí a reflexe vývoje v jiných zemích. Kritické bude rovněž promítnutí činnosti Aliance do pozic ČR v rámci aktivit na úrovni EU, kde začíná problematika Průmyslu/Společnosti 4.0 postupně nabývat na významu¹.

Souhrnně lze v kontextu vzniku Aliance konstatovat, že vytvoření a ověření funkčního systému spolupráce ve veřejné správě se zapojením dalších relevantních aktérů by mělo primárně přispět k tomu, aby se společenské změny související se čtvrtou průmyslovou revolucí prosazovaly efektivně a spolupráce všech partnerů přispěla k zachování a růstu konkurenceschopnosti České republiky.

2. Struktura Aliance

Aliance Společnost 4.0 je formálně strukturována do tří úrovní – strategické, řídicí a pracovně-koordinační. Na nejvyšší strategické úrovni zasedají v rámci Aliance političtí představitelé z řad členů vlády. Ostatní dvě úrovně mají zastoupení úřednické. Logika tohoto uspořádání by měla umožnit hladké projednávání jednotlivých materiálů a témat, jejichž substantivní příprava bude probíhat na expertní úrovni. Politická (strategická) úroveň umožní přenesení vybraných stěžejních témat na jednání vlády a zajistí agendám potřebnou publicitu. Při práci Aliance bude tímto

¹ Např. v návaznosti na Strategii pro jednotný digitální trh v dubnu 2016 Evropská komise v rámci balíčku pro modernizaci technologií a veřejných služeb na jednotném digitálním trhu přijala sdělení „Digitalizace evropského průmyslu – Dosažení maximálních přínosů jednotného digitálního trhu“.

způsobem zajištěn jak „bottom-up“ přístup, kde iniciativy vznikají na nejnižších úrovních struktury, tak možnost ze strategické úrovně přicházet s podněty k činnosti zástupců na nižších úrovních Aliance. Zapojení akademické sféry formou poradního tělesa bude dále navázáno zejména na práci řídicí úrovně Aliance, v praktickém pojetí však bude jeho činnost propojena se všemi orgány Aliance. Struktura a jednotlivé orgány Aliance vychází z principu neduplikování již existujících činností a využití v co nejširší míře již fungujících platforem dialogu mezi veřejnou správou a hospodářskými a sociálními partnery. Graficky zpracované schéma Aliance je součástí tohoto materiálu.

a. Strategická úroveň

Strategickou úroveň Aliance zajistí **Porada ekonomických ministrů** rozšířená o zástupce hospodářských a sociálních partnerů (PEM+). Její formát se již osvědčil např. v kontextu vyhodnocování provádění Akčního plánu na podporu hospodářského růstu a zaměstnanosti ČR. Zasedání PEM+ bude probíhat dle potřeby, nejméně však dvakrát ročně.

Popis činnosti:

- Stanovení agendy, oblastí činnosti a společných cílů Aliance, včetně definování hlavních úkolů pro Řídicí výbor;
- Přijímání strategických rozhodnutí;
- Zajištění politické podpory pro materiály pro jednání vlády související s agendou Společnosti 4.0;
- Formulace základních komunikačních sdělení, reprezentace Aliance;
- Dohled nad implementačními aktivitami.

Složení:

předseda vlády (předseda PEM); místopředseda vlády a ministr financí; místopředseda vlády pro vědu, výzkum a inovace; ministr průmyslu a obchodu; ministryně školství, mládeže a tělovýchovy; ministryně práce a sociálních věcí; ministryně pro místní rozvoj; ministr zemědělství; koordinátor digitální agendy ČR; prezident SP ČR; prezident HK ČR; předseda ČMKOS a předseda Akademického poradního výboru.

Na podnět předsedy PEM mohou být k jednání ad hoc přizváni další účastníci (např. zástupci relevantních firem). Členové PEM+ mohou být na jednání zastoupeni svým alternátem.

b. Řídicí úroveň

Řídicí úroveň Aliance je reprezentována **Řídicím výborem**, jehož roli plní již existující Výbor pro digitální ekonomiku Rady vlády pro konkurenceschopnost a hospodářský růst (RVKHR). Řídicí výbor je hlavním výkonným orgánem Aliance.

Popis činnosti:

- Koordinace aktivit napříč vládními resorty a ostatními subjekty;
- Nadresortní řízení agentury Společnosti 4.0 při zapojení všech relevantních subjektů;
- Iniciace a moderování celospolečenského dialogu, snaha o zajištění celospolečenského konsensu;
- Formulace strategických doporučení pro politickou úroveň;
- Zajištění součinnosti relevantních samostatně stojících iniciativ a platform.

Složení:

koordinátor digitální agentury ČR (předseda Řídícího výboru), stávající složení členů výboru pokrývá široké spektrum zástupců resortů (na úrovni náměstků ministrů) a hospodářských a sociálních partnerů, v praktické rovině se počítá s fungováním Výboru pro digitální ekonomiku ve „standardním“ režimu a v režimu „Aliance Společnost 4.0“ – v tomto případě bude upravena členská základna tak, aby odpovídala do budoucna projednávaným tématům Společnosti 4.0.

c. Pracovně-koordinační úroveň

Pracovně-koordinační úroveň Aliance zajišťují **Výbor Průmysl 4.0** a **Výbor pro společenské dopady Průmyslu 4.0**. Rozhodnutí o složení obou výborů je v kompetenci Řídícího výboru.

Popis činnosti:

- Definování a koordinace aktivit na pracovní úrovni, doporučení pro vytváření (ad hoc) pracovních skupin k řešení dílčích problémů;
- Příprava analytických podkladů, strategií a akčních plánů pro implementaci výstupů pracovních skupin;
- Příprava relevantních materiálů pro Řídící výbor;
- Koordinace vstupů resortů (primárně Výbor pro společenské dopady Průmyslu 4.0) a podnikatelské sféry (primárně Výbor Průmysl 4.0) do diskuse k jednotlivým agendám.

Složení:

Výbor Průmysl 4.0: náměstek MPO (předseda výboru), dále zástupci resortů na úrovni náměstků, zástupci hospodářských a sociálních partnerů, zástupci relevantních firem, zástupce Akademického poradního výboru.

Výbor pro společenské dopady Průmyslu 4.0: koordinátor digitální agentury ČR (předseda výboru), dále zástupci resortů na úrovni náměstků, zástupci hospodářských a sociálních partnerů, zástupce Akademického poradního výboru.

d. Akademický poradní výbor

Akademický poradní výbor je nezávislým konzultačním tělesem Aliance, jehož zástupce se účastní jednání všech orgánů Aliance. Rozhodnutí o jeho složení je v kompetenci Řídícího výboru, který jmenuje rovněž jeho předsedu.

Popis činnosti:

- Příprava koncepcí a koncepčních dokumentů konkretizujících současný stav, výzkumné potřeby, orientaci a obsah výzkumu, vývoje a inovací pro naplňování záměrů Aliance v oblasti technologické, společenskovední i ekonomické;
- Posuzování stanovisek Výboru Průmysl 4.0 i Výboru pro společenské dopady Průmyslu 4.0 z pohledu trendů, koncepcí a dokumentů pro oblast VaVal, přispívání k jejich synergii;
- Při přípravě dokumentů a stanovisek výbor důsledně vychází z platných dokumentů pro VaVal, zejména z Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací, z RIS3 strategie a dalších dokumentů;
- Konzultace navrhovaných koncepcí s Radou vlády pro vědu, výzkumu a inovace (RVVI) a informování RVVI o svých doporučeních;
- Příprava expertních dokumentů pro potřeby Aliance v podobě nezávazných doporučení.

Složení:

představitelé akademické sféry i průmyslového výzkumu, osloveni budou zástupci relevantních univerzit (skrže Radu vysokých škol a Českou konferenci rektorů), Akademie věd ČR, Asociace výzkumných organizací, Rady vlády pro vědu, výzkum a inovace, případně zástupci firem s největšími výdaji na výzkum a vývoj v ČR.

3. Schéma Aliance Společnost 4.0

